

Edukacja jako czynnik i wynik rozwoju regionalnego

CENTRUM EUROPEJSKICH
STUDIÓW REGIONALNYCH I LOKALNYCH
UNIwersytet Warszawski

Mikołaj Herbst

Edukacja jako czynnik i wynik rozwoju regionalnego

**Doświadczenia Polski
w perspektywie międzynarodowej**

Wydawnictwo Naukowe SCHOLAR

Recenzent: dr hab. Krzysztof Malaga

Projekt okładki i stron tytułowych: Katarzyna Wojnar

Ilustracja na okładce ©iStock

Redakcja: Eliza Otto

Copyright © 2012 by Mikołaj Herbst

Publikacja powstała w ramach projektu „Regionalne korzyści z inwestowania w edukację. Doświadczenia polskie i międzynarodowe”, grant MNiSW nr N N114 046435

ISBN 978-83-7383-512-2

Wydawnictwo Naukowe Scholar Spółka z o.o.
ul. Krakowskie Przedmieście 62, 00-322 Warszawa
tel./fax 22 828 93 91, 22 826 59 21, 22 828 95 63
dział handlowy: jak wyżej w. 105, 108
e-mail: info@scholar.com.pl
www.scholar.com.pl

Wydanie pierwsze
Skład i łamanie: WN Scholar (*Stanisław Beczek*)
Druk i oprawa: Wojskowa Drukarnia w Łodzi

SPIS TREŚCI

Podziękowania	7
Wprowadzenie	9
O czym jest ta książka	9
Znaczenie edukacji	10
Ważniejsze pojęcia	18

ROZDZIAŁ 1

Kapitał ludzki jako czynnik rozwoju gospodarczego

w teorii i badaniach empirycznych	20
Perspektywa mikroekonomiczna – rynek pracy	21
Podejście makroekonomiczne	30
Kapitał ludzki a wzrost gospodarczy. Badania empiryczne	33
Zasób <i>versus</i> jakość kapitału ludzkiego	40
Kapitał ludzki a wzrost gospodarczy w skali regionalnej	43

ROZDZIAŁ 2

Edukacja a zróżnicowanie rozwojowe polskich regionów	50
Zróżnicowanie rozwojowe polskiej przestrzeni	50
Procesy długiego trwania	50
Dystans miasto–wieś	54
Metropolie a obszary pozametropolitalne	55
Konwergencja czy dywergencja?	58
Regionalne zróżnicowanie zasobów kapitału ludzkiego w Polsce	65
Empiryczny model wzrostu na poziomie podregionalnym z uwzględnieniem kapitału ludzkiego	71

ROZDZIAŁ 3

Regionalne zróżnicowanie osiągnięć edukacyjnych	80
Jakość edukacji w kontekście przestrzennym	80
Regionalne zróżnicowanie osiągnięć szkolnych w Polsce	82
W poszukiwaniu przyczyn zróżnicowania wyników egzaminów – model empiryczny	87
Źródła danych	90
Wyniki badania – dane opisowe	91
Wyniki estymacji modelu regresji	95
Czynniki historyczne a niewyjaśnione różnice między regionami	100
Podsumowanie i wnioski	104

ROZDZIAŁ 4

Edukacja a transformacja gospodarcza. Doświadczenia Polski	107
Główne cechy polskiej transformacji	107
Zmiany w systemie edukacji – ogólna charakterystyka	110
Edukacja jako ochrona przed szokiem transformacyjnym	113
Edukacja jako narzędzie decentralizacji państwa	119
Od uniwersytetu elitarnego do powszechnego	123

ROZDZIAŁ 5

Korzyści dla polskich miast z pełnienia funkcji akademickiej w kontekście mobilności edukacyjnej i poedukacyjnej ludności	136
Znaczenie uczelni wyższej dla rozwoju miasta i regionu	136
Koncepcja badania i źródła danych	138
Zdolność miast do przyciągania studentów	142
Absorpcja absolwentów uczelni przez miasta	147
Syntetyczne miary zdolności miast do tworzenia i absorbowania kapitału ludzkiego	152
Zagranica jako kierunek migracji absolwentów	154
Uczelnie: Uniwersytet Warszawski i Uniwersytet Jagielloński	157
Małe miasta akademickie: Nowy Sącz i Rybnik	162
Podsumowanie – typologia miast akademickich o randze wojewódzkiej	164

ROZDZIAŁ 6

Determinanty decyzji migracyjnych wykształconych Polaków	167
Podstawy teoretyczne	167
Strategie estymacji empirycznej	170
Zróźnicowanie lokalnych stóp zwrotu z edukacji i migracji w Polsce	173
Empiryczny model przepływów absolwentów uczelni między województwami	179
Wnioski z badania czynników migracji absolwentów uczelni między województwami	193
Podsumowanie	195
Literatura	204
Spis tabel	213
Spis rycin	215